

Fils d'aigua, rius de tinta

L'estudi del riu a través de la literatura infantil i juvenil

Com a ciutadans i ciutadanes del món, estem compromesos en el coneixement i l'estimació del nostre entorn més proper. A les escoles, s'intenta fer evidents els aspectes socials i naturals que hi estan relacionats i es programen sortides que ajuden a interpretar i a conèixer in situ la realitat que ens envolta.

*Yo no sé
lo que dicen los cuadros ni los libros
(no todos los cuadros ni todos los libros,
sólo algunos),
pero sé lo que dicen
todos los ríos.
Tienen el mismo idioma que yo tengo.
(El río [fragment], Pablo Neruda)*

Cada curs, moltes escoles s'impliquen amb l'Agenda 21 i intenten avançar compartint una visió del món propera als postulats del que s'anomena *ecoeducació*. Es tracta d'educar per promoure el canvi de les relacions socials i ambientals actuals i fomentar una cultura de respecte envers el nostre planeta. En aquest sentit, convé programar lectures d'obres de ficció que complementin l'estudi i el coneixement, per exemple, dels rius.

Les possibilitats pedagògiques que ens ofereixen les narracions que parlen so-

bre els rius són nombroses: els ponts, el comerç, l'aigua, el transport, els peixos, la contaminació, les inundacions, les granotes, etc. Segons els aspectes que se'n vulguin tractar, quan es visita la desembocadura o el naixement d'un riu, quan s'estudien les colònies tèxtils o els molins paperers, quan es creua un pont, quan es vol conèixer el cicle de l'aigua, etc., un relat relacionat amb aquest tema pot ajudar a fer-lo més entenedor; per exemple: un projecte sobre els ponts romànics és bo si ens serveix per treballar les matemàtiques, la física i la història, i un projecte sobre la contaminació de les aigües fluvials també involucrarà les àrees socials i naturals.

Normalment, a les escoles, la música, la plàstica, la matemàtica, les ciències naturals i socials, etc. formen part del mateix projecte si es treballa de forma globalitzada i s'entén que tot està connectat,

quan l'estudi ha de ser interdisciplinari i el treball, cooperatiu. Per aquest motiu, **les lectures de ficció que hi estiguin relacionades poden esdevenir un bon aliat, una bona eina per a qualsevol tema que es vulgui investigar.**

En aquest cas, si ens centrem en el riu com a espai de vida i de cultura, podem resseguir el viatge a través d'un riu amb la narració de *Tomek, el río al revés* (Mourlevat, 2012), si ens interessem pels recursos industrials i energètics, ens pot anar bé recordar *Las lavanderas locas* (Yeoman, 2010) o, si el que volem és aprofundir en les comunicacions, *L'ogre, el llop, la nena i el pastís* (Corentin, 2004) és ideal. ■

VIURE
LA LECTURA

👤 AUTOR

Jaume Centelles

Escola Sant Josep – El Pi.
L'Hospitalet de Llobregat
jcentell@xtec.cat

La pràctica: *Jonàs el pescador*

Un viatge literari pels rius del món

Aquest llibre ens explica una història aparentment senzilla: un viatge que fa en Jonàs, un pescador del Sena, a la descoberta dels rius del món on es poden pescar grans peixos. Aquest desig el porta a viatjar per Europa, Amèrica, la sabana africana, l'Índia, Groenlàndia, la Xina, etc., en una recerca que el porta a conèixer persones diferents i viure experiències que l'enriquiran i que el canviaran.

A partir de la lectura del llibre *Jonàs el pescador*, proposem un joc que ajuda a relacionar els rius que apareixen al llibre

amb les diferents maneres de viure i amb les diverses cultures dels pobles per on passa el pescador.

La idea és repetir el viatge que fa en Jonàs per tot el món, amb sortida i arribada a París, a més de:

- > Localitzar, al mapa, els rius i els països per on passa.
- > Rellegir els fragments que parlen de com són i com viuen els diferents pobles de la Terra.

La proposta d'activitat es pot fer sobre un tauler que tingui com a base el planisferi. Convé marcar l'itinerari i unes altres caselles intermèdies. Està bé que es jugui amb daus que només tinguin tres punts, com els dels jocs de rol. Quan un equip o un jugador cau en una casella, ha d'agafar el llibre i llegir la pàgina que haurem marcat prèviament amb un gomet.

Així, si es cau a la casella 15, l'Àfrica, s'ha de llegir la pàgina 63 en veu alta:

- ▶ Després, en Jonàs se'n va anar cap a l'Àfrica.

L'Àfrica és groga, de color verd fosc i negre. (El groc és la sorra, el verd fosc és la

Edat

A partir de 9 anys.

Nombre d'alumnes

Grup classe.

Objectius

- Gaudir de la narració.
- Aprofundir en el coneixement del riu com a espai de vida i de cultura.

Recursos

Temps: Dues o tres sessions.

Espai: Biblioteca o aula ordinària.

Material: Llibre: *Jonàs el pescador* (Zimnik, 2010); planisferi; daus i fitxes.

selva i el negre són els seus habitants.)

Per arribar fins als rius, en Jonàs es va haver d'endinsar per la selva. Va veure flors com rodes de cotxe, papallones més grosses que coloms i micos grocs. Hi feia tanta calor i hi havia tanta humitat, que la camisa i els pantalons se li enganxaven al cos; l'aire era tan dens que semblava vapor, i hi havia d'estar alerta per evitar que el mosseguessin les serps. ◀

S'acaba el joc quan el jugador o el seu equip ha seguit tot el recorregut. ■

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- CORENTIN, P. (2004): *L'ogre, el llop, la nena i el pastís*. Barcelona. Corimbo.
- MOURLEVAT, J. (2012): *Tomek, el riu al revés*. Madrid. Demipage.
- YEOMAN, J. (2010): *Las lavanderas locas*. Barcelona. Océano Travesía.
- ZIMNIK, R. (2010): *Jonàs el pescador*. Barcelona. Viena.

